

34
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Ερ 114, 34/1970

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

3-18 / 12 / 1969

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κοσρόπολις) .. Σ π ἡ λ α ι ο υ
(παιλιότερον ὄνομα Σ π η τ λ ῖ) Ἐπαρχίας Ὁρεστιάδος
Νομοῦ .. Ἐβρου .....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Ἀραμπα-
ζῆς ... Μόσχος ... ἐπάγγελμα διδὰκαλος ...
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Ραιδεστού .. 7 .. Σουφλίου .. Ἐβρου
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον .. ἔν. (1) .....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον (ἀναγράφονται εἰς χειρόγραφον
καὶ εἰς ἐπισηναφθέν φύλλον χαρτοῦ) ...
ἡλικία .....

..... γραμματικαὶ γνώσεις .....

..... τὸπος καταγωγῆς Μπάρρα ...

Τουρκικὴ ὀνομασία : Κιόλτζιουκ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Αἱ σχετικῶς πεδιναὶ καὶ ἔφοραι διὰ
σποράν Αἱ δασώδεις καὶ χέρσοι διὰ βοσκήν ..
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; Ἐπῆρχον .. χωρίζεται .....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητας δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
... Εἰς φυσικὰ πρόσωπα .....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Ὁχι .. Ἐξ ὅσας μετὰ τὸ γάμο διδὲ τεμά-
χιον γῆς εἰς τὰ τέκνα του .....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

.....Εἰς ἀμφοτέρας.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ...Ναί.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; ἤρχαζοντα .. ἀκτήμονες, ὡς ἄτομα .. ἐπ' ἀμοιβῇ, τροφήν... καὶ ἐνδύειν.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημια-κατόροι κλπ.)..... Ποῖα ἔτι ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

.....Χανεμικιάρηδες. ἦσαν ἀποροστέρα τάξις.....

3) Ποῖα ἔτι ἡ ἀμοιβὴ των ; εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ; εἰς χρήματα εἶδος

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; ...Ναί... ἐποχικῶς καὶ δι' ὅλου χρόνου μερικοί. ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ἠμείβοντο εἰς χρήμα καὶ εἶδος..

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ...Οὐχί.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; .....

.....Ἔπανισι καὶ εἰς χειτονικά χωρία.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μυπογιατζίηδες), πρα-ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....

.....Ναί. ἐπήγαιναν.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιās μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

..... Διὰ... ζωϊκῆς... κόπρου.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... Ἀπὸ... τὸ... 1930... περίπου.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... 1939 - 1935.....

Θερισθαιωτικαὶ... μηχαναὶ... ἀπὸ... τὸ... 1955...

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, ὅλην μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον, τοῦτο ἢ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἢ προμήθεια αὐτοῦ; ... ἤτοι ἀπὸ τῆς Ἀνταρναυπολὶς...

Μὲ τὸ μονόφτερο... ὅπως περιφερειακῶς...

Μὲ τὸ δίφτερο... ὅτις πλεονεχίως, γραμμικῶς...

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρου μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

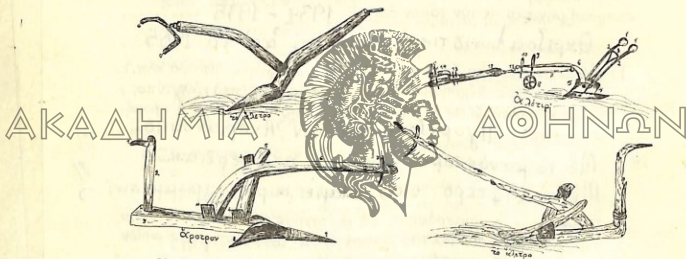
3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... 1935.....

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... ἀπὸ... τὸ... 1955... περίπου.....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)...1935.....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ ...1936.....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .....
- .. Σχεδόν.. κάθε.. γεωργὸς.. μόνος.. του, κυρίως..
- .. ὁ... ἔχοντες.. ὀχρετικὴν... ἐπιδεξιότητα... ..
- .....
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.
1.	6.	11. ....
2.	7.	12. ....
3.	8.	13. ....
4.	9.	14. ....
5.	10.	15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

Ἦτο . μιᾶς . μορφῆς , ὡς . τὰ . τοῦ . ὀχθήματος . Α.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

Ἦτο . κυλινδρικό .

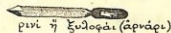
- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;.....

Ἦτο . κατασκευασμένη . ἐκ . ξύλου .

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....

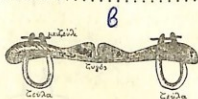
Ξυλοφάϊ . σκεπάρνι , πριόνι , ἀρίδα ,
Τουμπιλάρι .

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. βόες... καὶ... βοῦβαλαι...

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... Δύο... ἱῶα...

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; ἦτο... ἀναγκαῖος...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).

Ο ζυγός ἦτο καὶ εἶναι ὅπως τοῦ σχήματος α.

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

Καὶ εἰς...

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; Δὲν γίνεται...

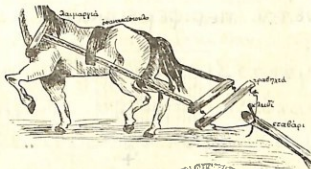
Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

.....

.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) . 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπέρητης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνεθία εἰς τὸν τόπον σας.....

Ὁ...ἄνδρας...ἢ...ὁ...μεγαλύτερος...υἱός...τοῦ...
πατρὸς.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) . Ἀφοῦ ταπυδετηθῇ... ὁ...

Τυχὰς...εἰς...τὸν...τράχηλον...τῶν...βοῶν...δι' ἐπιμήκου
ξύλου...ἢ...ἀλκυίδος, διὰ τοῦ καὶ ἐλάμνυται τὸ ἄροτρον .

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

.....Ὁπως καὶ...εἰς...τὸ...ξύλινον.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

Με...σχοινί, προσδεδεμένον...εἰς...τὰ...κέρατα, κρατῶντάς
το...εἰς...τάς...χεῖρας, ἀκολουθεῖ...ἐκ...τῶν...ὀπιθεν .

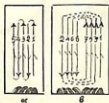

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

..Ὁργώνεται...περιφερειακῶς.....

+

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαοφίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.) ;

.....Γινόταν εἰς σπορές.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λαορίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιὰν ; ..Ναί, ...
..μὲ αὐλακιὰν.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον ;

.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

..Ὁργωναν...σταυρωτὰ...καὶ...βαθιά...
κατὰ...τὸ...πρῶτον...ὄργωμα.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρήσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ...Τὸ ὄργωμα, πού... ἀκολουθοῦσε... ἡ σπορά, δὲν... γίνεταν, βαδία, ὡς τὰ προηγούμενα.

γ) Ἀροτρίασεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ...Γίνεταν... τρία.....

Μάρτιο, Ἀύγουστο, Σεπτέμβριο.....

Τὰ πρῶτα ὄργωμα λεγόταν... ναντὰ.....

Τὸ δεύτερο... χαλασμός... ναντὰ.....

Τὸ τρίτο... σπορά.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Γίνεταν... δύο ὀργώματα... Τὰ ναντὰ.....
καὶ... ἡ σπορά.....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σίταρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

Ἐν... ἔτος.....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Γράφονται... ἀνωτέρω... εἰς ἀπαυτήσεως 1, 2.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;.....

Ἐνταῦθα... τενεκέ.....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

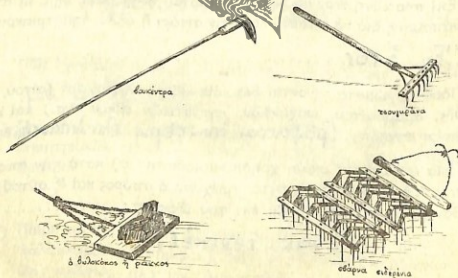
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾷν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Μὲ τὸν... ξιᾶλι. Ἐπίμηκες... ξύλον... μὲ μεταλλικήν... ξύστραν, προσηρμοσμένην... εἰς... τὸ ἄκρον τοῦ... ..

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Σθάρνισμα... γινώταν... μόνον... κατὰ τὸ ἀνοξιάτικο... ἐπάρειμο... διβόλισμα... δὲν γινώταν.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Ἡ σκαφή... γινώταν... μὲ τσάπες... διβόλισμα... δὲν γινώταν... ..

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπτα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

... Καρμάδες .. καὶ .. τράπεζες .. ὡς .. τῶν .. κατωτέρω ..
.. σχεδιασμάτων ..

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

.. Δέν .. ἐβοηδοῦνε .. καὶ .. δέν .. βοηθεῖ .. κανεῖς .. εἰς ..
.. τὸ ὄργωμα .. Γίνεται .. ἀπὸ .. ἑν .. ἀτομον ..

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

... Τὰ εὐφορώτερα χωράφια .. Φασόλια, ..
.. ρεβίδια, κουνικιά .. ὅτε ἀβαθεῖ .. λακκουί, κατὰ δερὰν ..
.. ἡ φακὴ, ὅπως ὁ αἶται, πεταχτά ..

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. ....

.. Στά .. εὐφορώτερα .. χωράφια .. ἔσπέρνετο ..
.. ρόβη .. Τριφύλλι .. δέν .. ἔσπέρνετο ..

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἔσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. ....

... Οἱ .. πατᾶτες .. ἔσπέρνοντο .. εἰς .. πρασιές ..

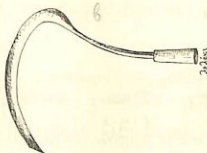
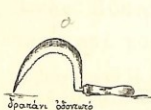
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

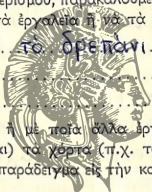

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....
 ...Μὲ δρεπάνι... ὡς τοῦ... ἐχήματος... θ... ..
 .....
 .....

Ἐὰν ᾖσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....
 ....Μόνον τὸ δρεπάνι... ἔχρησима πειεῖτω... ..
 .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μὲ κόσα.
 ὡς τοῦ ἐχήματος.

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). ....
 ...Ὁμαλὴ... ἢ ὀδοντωτῶν... ..
 .....
 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγето; .....
 Ἡ χειρολαβὴ... ἦτο... ξύλινη... καὶ εἰς τὸ δρεπάνι... καὶ εἰς τὴν... κόσα... ..
 .....

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) ... ἕνας γύφτος .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς
χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) ... Μόνον... ρεβίδια... καὶ ρόβι...
? ἐξερρίζοντο .....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ
δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ
σίκαλις κλπ. ... Πέντε ἑκατοστῶν (5 cm.) .....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὰ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν
μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται) ...
Δεν ἔχουν ξεχωριστὴν ὀνομασίαν .....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ),
τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξιές,
πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ
τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδά-
φους τὰ δράγματα ; .....

... Οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποδέτουν
τὰ δράγματα .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα
τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

... Δύο - τρεῖς χεριές μαζί, μὲ τὰς κεφα-
λας τῶν σταχυῶν εἰς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν .....

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. . . δεξιὰ . . . . .

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποῖοι θερίζουν ; ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; Ἄνδρες . . . καὶ . . .
γυναῖκες . . . Ἄν. ἐπήγαυαν . . . ξένοι . . . δερισταί .

- 2) Πῶς ἡμέβοντο οὗτοι μετ' ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐξοκτῆς) Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). Οἱ . . . ἀπὸ τὸν . . . ἴδιο . . .
τόπο . . . προλαμβάνοντες . . . λεχόμενοι . . . χαυμα-
κιάριδες . . . ἡμέιβοντο . . . εἰς χρῆμα . . . καὶ ταῖς
ἐδιδετο . . . τροφῇ . . . . .

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; . . . Οἱ . . . δερισταί . . .
εἰς τὴν ἀριστερὰ χεῖρα . . . ἔφερον . . . τὴν . . .
παλαμαρία . . . εἰς τὴν μέσην . . . περιτυλιγμένο . . .
πλατύ . . . ἰσνάρι . . . καὶ . . . εἰς τὴν κεφαλὴν . . .
μανδύλα . . . . .

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

... Μόνα... Σάββατον... καὶ... Κυριακὴ... Δὲν ἤρχιζαν... τὸ... θερισμό... .....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

... Ταῦτα... γράφονται... εἰς... τὸ... τέλος... τοῦ χειρογράφου, σελὶς... 19-21... .....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυροὺς ἢ ψάθας, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. Ταῖς ἑσπερας ἐκάστης ἡμέρας πρὶν σταματῶν... τὸ... θερισμό... ἄφηναν, σταυρωτὰ, δύο... χερίες, ἑπάνω... εἰς... ἓνα... ἄδετα... δερμα-
τικὰ... .....

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

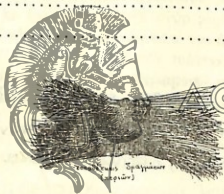
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

..... Εὐθὺς... μετὰ... τὸν... θερισμόν... .....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δερμάτισμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χειρίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Μὲ...δερματικούς...ἐγίνετο...τὸ...δερμάτισμα.
Οἱ...δερματικοὶ...κατεσκευάζοντο...ἀπὸ...
στάχους...διὰ...τῆς...χειρὸς, Μὲ...δύο...μικρὰς
χειρὲς...μαζί...Τὰ...δερμάτια...ἔδένοντο...
τῇ...βοηθείᾳ...τῆς...παλαμαριᾶς.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θηρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....
Ἐγίνοντο...δυωνιές...μὲ...200-300...δερμάτια...ἢ...ντονκουρε...ἰσοψία, μικρότεραι...δυωνιές, μὲ...30-40...δερμάτια.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. Μέγα Φεβρου-
αρίαν.. ἢ Ἀρχὰς Μαρτίου.. γινώταν.. ἢ σπορά
τῆς πατάτας.....

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. Τὸ βγάλσιμο τῆς πατάτας..
ἐγένετο μὲ τῶπα, ἢ δ. παῖα ἤ τ. α., ἀκρι-
βῶς, ὡς ἡ τοῦ στήματος τῆς δελίδος.. 11
τοῦ ἐρωτηματολογίου.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίσθετε παλαιότερον ἢ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἢ
κοπή, ἢ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

! Ἀχυρο.. καὶ.. ἀχρίοχορτα. ἔδιδοντα ὡς
τροφή, τὸ χειμῶνα, εἰς τὰ Τῶα. Τὰ...
ἀχρίοχορτα, ἀφ' οὗ ἔξηραίνοντο ἐπὶ τὸ πον,
κομμένα, δυνεκεντρώνοντα εἰς ἀποθήκην, ἄδετα.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). μὲ δρέπανον.....

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) τὰ χάρτι, εὐδαί. μετὰ τὴν κοπήν, ἀφίηκετο... ἐπὶ τόπον... νὰ ἑραδῇ... καί..... κατόπιν... συνεκεντρώνετο, ἂ δετον.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἄλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Συνεκεντρώνοντο εἰς τὸ ἄλωνι, μόνον...
ὅσα ἔχρειαῖν τε... νὰ ἁλωνίσουν... ἐντὰς...
μιας ἡμέρας.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἄλωνισμόν δερμάτια. Εἰς τίνος τόπους λέγεται: θεμωνιστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς αὐτῶν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; .....

...Θεμωνιά. Πρὸς σχηματισμὸν... τῆς...
θεμωνιάς... τὰ δερμάτια ἐτοποδετοῦντο κοινικῶς

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν ἄλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι; .....

...Πάντοτε ὑπῆρχε ἄλωνι... ὁ χωριεὺς...
τοῦ καρποῦ... ἀπὸ τὰ ἄχυρα ἐγένετο...
ἐπὶ τόπου.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .....

...Ἐξω τοῦ χωρίου, εἰς ἐπίπεδον... τοῦ...
ποδεῖα.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποῖαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Ἀνήκει.. εἰς.. μίαν.. οἰκογένειαν.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀρχίτε.. ἀρχὰς.. Ἀρχυμένον, τελείωνε ἀρχὰς Σεπτεμβρίου.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .. Χωματάλωνο.....

Περιγραφή.. τῆς.. κατασκευῆς.. γίνεται.. εἰς..

χειρόγραφον., σελίδ. 13.....

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκάστου ἐτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). Ἐγίνετο.. καθαρισμός.. χάρτων.. καὶ

ἐπάλειψις.. τοῦ.. δαπέδου.. διὰ.. μείγματος
κόπρου.. βοῶν.. καὶ.. ἀχύρων.....

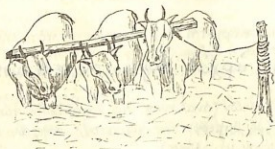
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .. Ὅχι.....

Ὁτανδῇποτε.. ἡμέραν.. καὶ.. ὥραν.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ὄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

... Δ' ἐν... ὑπάρχει, ἐπὶ... ἄλωνι, ἑλωνοδετολός.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἄλωνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

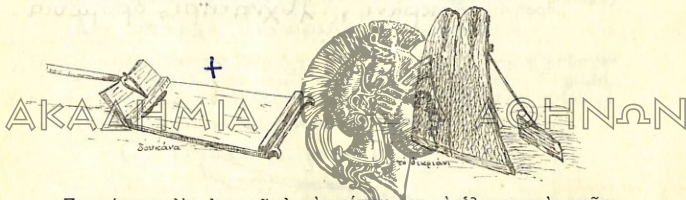
α) Ἄλωνισμα πρὸς ἐκχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περισφομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλωνος ξύλινος στῦλος, ἔξωθεν δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχνα.....

Ὁ... ἄλωνισμός... γίνεται... ἀπὸ... περιφερόμενα.
ζῶα, βοδία... ἢ... βουβάλια. Ὁ πῖσος... των...
ἔσερνον... τὴν... ν. του... κ.ά.η... ..

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἄλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἄλωνό-στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινες τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἄλωνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλωνιού. Τὰ ἄλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἄλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέντον

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα)... Οἱ βόες
ἦσαν... Ἰεμενῶν... εἰς τὸν... Ἰ.υχὸν... καὶ τὰ ὄχειναι,
φεραμένα ἀπὸ τὰ κέρατά των, ἐκρατοῦντο, ὅπως
ὑπὸ τοῦ ἄλωνιστοῦ, ὁ ὄπισθος ἐκὰδης
ἢ ἑξέτεκε ὑρδίας ἐπὶ τῆς ντουκάνης...

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ά.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

Οἱ ντουκάνες... εἶχον... μῆκος... 1,5-2 μ. ἔτρα
καὶ... πλάτος... 70-80 ἐκατοστά...
Εἰς τὴν... κάτω... ἐπιφάνειαν... ἔφερον...
ἀποσχίδας... σκληροῦ... λίθου...
.....

- δ) 'Από ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

Μὲν γὰρ Ἐπιμενίδης κήρυξε ὁ ἄλλος Ἰβριός.

5-6 н. ара. т. м.

...ἐποποδεύοντο... τὰς... δερμάτιναι... ὥστε...

να...τελείωνε...ο...αλκιμάρχος...έντός...της...

2. Διάρκεια.....

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά έργα/εργαλεία είναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): . . . δικράνι . . . λυχνιπήρι . . . δρυμόνια . . .

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατά την διάρκεια του άλωνισμού ο γεωργός με το διχάλι ή το δικράνι, έρχομενος γύρω εις τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; **Ναί. . . Ἐν. μάλιστα. Ξεκανοῦβε. ἀπὸ .
τῆ. μιὰ. μεριά. νὰ. σωριάσῃ. τὰ. ἄλωνιστα. ἐκ-
χυα, τὴ. δευτέρῃ. φορὰ. Ξεκανοῦβε. ἄντι. δέτωρ. .**
- 14) Ἦτο ἐν χρῇσει εἰδικὴ ἄλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἄλλαχού
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). . . . .
**Ἦ. το. . . ἔν. χρήδει. . . ἡ. . . ὀ. κέν. τρα. . . μ. κον. ς. .
. 2-3. μέτρων, μετὰ. ἡ. λαν. εἰς. το. ἄκρον. . .**

- 14) Ὅτι ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....
 Ἡ τοῦ ἐν χρῆσει ἡ θ' κέντρα... μῆκος...
 2-3 μέτρων, μετὰ ἡδυν εἰς τὸ ἄκρον...

ἢ το. ἐν. χρήβει. ἢ. Θ. κέντρα. μόνους.

2-3. μέτρων, μετὰ ἡδονῆς εἰς τὸ ἄκρον...

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .....

..... Μία στρώσις καθ' ἡμέραν.....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὴν ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

..... Δὲν ὑπῆρχε. Σεχωριστὴ ὀνομασία.....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνιστὰι (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστὰι καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδινὰ ἢ ἄλλα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν .....

..... Ὁ ἴδιος ὁ γεωργός.....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

..... Καὶ παλαιότερον ὁμοίως ἀλωνίζαν καὶ μὲ τὰ ἴδια μέσα.....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

..... Ὁ κόπανος, χρησιμοποιοῦμενος ἐλάχιστες φορές, εἶχε μῆκος 1,5-2 μέτρων.....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.). **Εἶτε δὲ... ἐλῶνι, εἶτε... δὲ αὐλή... Φακέτ., ρεβίδια, φαβόλια, ἐκοπανίζοντο..**

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπύλο διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ σπυροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

**.....Ὡς δὴ ποτε... ἀπορρ... τῆς... οἰκογενείας
'ἐκοπάνισε... ἀνάλογα... πῶς... δὲ... ἐμοιράζοντο,
δὲ... κατεμερίζοντο... διὰ πρὸς... εὐτέλεσιν... δουλείας.**

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
'Εγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

...Ἐπὶ ταῦν... ἐδάφον... ἐκ ποδετοῦντο...
ἢ... ἐπὶ... φύλου... μεγάλης... ἐπιφανείας.....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

(Τοιαῦτα... γραφόνται... εἰς... τὰς... σελίδας 19-21
τοῦ... χειρογράφου) .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Τό... 1934... Δύο.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐκ Κοκκιναρῶν, ἔφεραν ἀλὼν μηχανήν.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... Ο... σωρὸς... τῶν... ἀλωνισμέ-
νων... σταχύων... ὀνομάζεται... λαμνί... Ο... σωρὸς
ἐχέινε... μὲ... τὴν... ὀβάρνα (ἐπίμηκες... φύλλο,
φέρων... εἰς... τὸ... ἄκρον, καρφημένον, τριγωνικόν
πλαίσιον... ἐκ... δανιδων.....

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

..Στρογγύλον..Στὸ..λαμνὶ..τὸ..δοῦρον.πο,πρὶν.
φύξουν,?εταποδέσουν..ἓνα..γίδηρο,ἐπάνω,
διὰ..νὰ..εἶναι..βαρὺ..καὶ..νὰ..μὴ.....
τὸ..κλέψουν!!.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

..Μὲ..τὸ..λιχνητήρι.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναικᾶ· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
..Οἶον.δ᾿ήποτε..ἄτομον..κατὰ..οὐα.ογεν.εἰ.α.ρ.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

.....Κότσαλα..Ταῦτα..μαβνόμενα..ἔλα.,
καὶ..διαφόρων..εἰδῶν..ἀκόμη, καρποῦ,....
Ἐλυνίτοντο..ἔλα.μαζί.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευῆξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα): διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο ... ^{ἔρ}... καὶ ... ^{εἰς}... τὸ ... ^{πρῶτον}... ἔτενοντο
 εἰ ... βῆες ... ἀτὰ Τυρό ... καὶ ἀπὸ τὸν Τυρό ... διὰ
 ἑπιμήκου ... ^{ἔλ}λου ... ἢ αἰνείδος ... συνεδέετο ...
 ἢ ... ντοσκάνη ...

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Μὲ τὸ δριμόνι .....

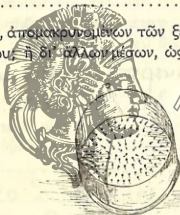
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνόμενων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

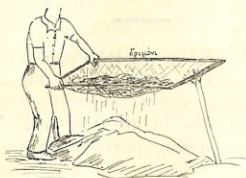
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκιον σαλῶ. δριμόνι

κόσρος ἢ ἀρυλόρος

δριμόνι

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Ὁ... χωρισμὸς...*

ἔγινετο... μὲ... τὸ... δριμόνι...
...Περιγραφή... τοῦ... δριμόνιου... γίνεται...
ἔἰς... τὴν... βελίδα... 14... τοῦ... χειρογράφου...

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

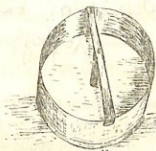
Ὁ... καρπὸς... εὐθὺς μετὰ τὸ... μαδάρισμά...
του... εἰς τοὺς... δεκάτους... δὲ... δάκκους, δακκίαι...

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

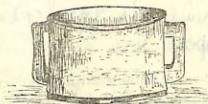
γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).

Ο. δευασιθεῖς τὰ ἑλώνι. ἔμετρον δὲ ζὸν καρπὸν μὲ
τὸ σινιλικὸ δοχεῖον· μεταλλικόν, φέρων σφραγίδα,
χωρητικότητος... (ἔξ. ὀκάδων.)

μυσοκοίλε

κούσλος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, +

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, +

γ) τὸ γυφτιάτικο, +

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ. +

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρον τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) .....

Ἐχρησιμοποιεῖτο... τεκεκερ, χωρητικό-
τητα... δώδεκα - δέκα ὀκάδων περίπου...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) Ἐντὸς... τῆς οἰκίας, εἰς τὸ ἀμπάρι.

Τὸ ἀμπάρι... ἦτο... ξύλινον μὲ... δύο ἢ τρεῖς, ἢ
μῖνον... ὄψρας... ἔμπορδεν... καὶ... κάττω...

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; .....

..... Εἰς ἀποθήκην .....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

(Γίνεται περιγραφὴ τῆς διαλογῆς, ἔκτε-
νωδ., εἰς τὴν σελίδα 17 τοῦ χειρογρά-
φου.) .....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ναί, κατασκευάσθη, πρὸς σταθμὸν .....

τῆς οἰκίας κρεμᾶμενον εἰς ἐμφανὲς μέρος ....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; Δὲν εἶχε. Ἐξ-
χωριστὸν... ὄνομα ; Ἐπιδείκνυται μέχρι τὴν νέας..
ἐβοόδειας.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.Χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... 1^η Μαρτίου ..., 9^η Μαρτίου .....

... 25^η Μαρτίου .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

... Τὸ πρῶτον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ὀπισθίου ...

ἢ εἰς τὸ δρόμον .....

Τὴν 25^η Μαρτίου, τὸ βράδυ, εἰς αὐλὴν.

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

...Παιδιά, ἄλλὰ καὶ ἡλικιωμένοι.....

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναι, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

...Παιδιά, ἐμάτευαν, ἄχυρα καὶ ἄκουπιδια
τῆς αὐλῆς... ἢ τοῦ δρόμου.....

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

...Ὁλα τὰ παιδιά... ἐναπέδετον... εἰς ὠριαμέ-
νον... ἐπμείον... τὰ ἄχυρα ἢ ἄκουπιδια,..
τὰ ἄπυρα ἐμάτευον μετὰ χέρι.....

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐχαια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

Κρότοι, φωνές, πηδήματα... ἀνῶθεν... τῆς
φωτιᾶς... ἢ ἐν κύκλῳ, συγκέντρωσις γύρω
ἀπ' αὐτήν... καὶ ἐλευδέρα... ἐν ἡτήτοις... ὑπὸ
τῶν παιδιῶν.....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

Ἐγίνοντο μόνον πηδήματα.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

Ἰ. Ἀχυρο... καὶ... θκουπὶ δια.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .. Ἰ. Θ. χι. ....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

... Ἰ. Δέν... ἐπάρχε... τοῖς... Ἰ. θ. ἰ. μ. α. ν. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

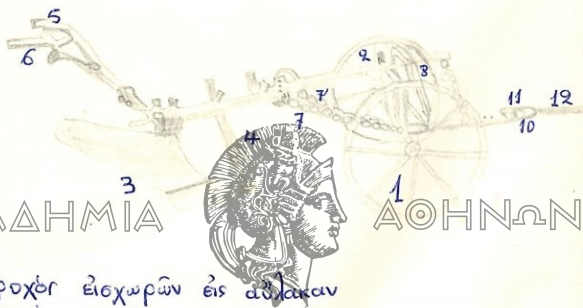
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(3 εἰ)

Σιδηροῦν ἄροτρον, μονόφτερο .

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 1: τροχὸς εἰσχωρῶν εἰς ἀύλακαν
 2: τροχὸς μικρότερος τοῦ πρώτου
 3: ἔνι
 4: μαχαίρι (τσιρένα)
 5-6: λαβαί (τσιατάλια)
 7, 7': ἀλυσίδες
 8: Συχὸς χρησιμεύων διὰ βαδύ ἢ ἀβαδὺς ὄργανον.
 10: κρίκος (χαλκᾶς)
 11: χάντσος
 12: τσιουβγάρι, ἐπίμηκες ξύλον διὰ συνδεῖν μετὰ Συχού.

(4.2-3) Ξύλινο ἄροτρο

- 1: λαβή
 2: (ποδάρι)
 3: βιδερῆνιο ὄνι
 4: πύρρος συνδέσεως βურταριου (11) μετὰ το ποδάρι (2).
 5, 5': αλτία
 6: βπάδα
 9: Τυχός
 10: ὀπές
 12: πύρρος συνδέσεως βურταριου μετὰ Τυχού.

(6.9)

- 1 : πανω τούχι
2 : κατω τούχι
3, 3' : τεύλες βιδηράι
4, 4' : μισό τεύλες βιδηράι
5 : καϊελάς

(9.58)

Ξιάλι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

α-β: 2 m μήκος

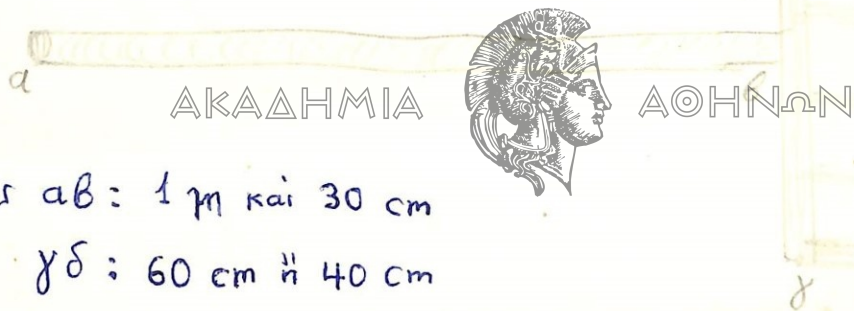
δδ: 8-10 cm

ε: ἄλος

αβ: Ξύλινη ράβδος ἔχουσα διάμετρον καθέκτον διατομῆς 3 cm.

(99.19)

λίχνητήρι

μήκος αβ: 1 m και 30 cm

α) γδ: 60 cm ή 40 cm

α) γε: 30 cm

α) δε': 30 cm

(95.1) Σ βάρνα (ἀσχετος με τὴν ἄλλην)

(Δι' αὐτῆς γίνετο ὥρως ὁ καρπὸς ἢ τὸ ἄχυρον.)

Χωρίον Σπήλαιον Ὀρεστιάδος
Νομοῦ Ἑβρου.
Δεκέμβριος 1969

Συλλογεὺς τῆς ἑνταῦθα ἑλῆς: διδάσκαλος

Ἀραμπατζῆς

Μοσχον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Εκπαιδευτικῆς

Περιφέρειας

ΘΡΑΚΙΑΣ

Σπήλαιον Ὀρεστιάδος 1969

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Διαβαφτικαὶ πληροφορίες:

Λόγω τῆς ἰδιουτύπου προφορᾶς, καθότι, συμφώνως καὶ πρὸς ἀπαίτησιν, ἀναγραφομένην εἰς δοδεῖσαν ἐγκύκλιον, κατεβλήθη πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια νὰ παρουσιασθῇ ἡ συλῆσις ὡς νὰ ἦτο μαγνητοφωνημένη, προέκυψαν δυσχερεῖαι γραφῆς καὶ ἀποδόσεως ὀρθογραφίας.

Ὁ ἀναγνῶσκων, λοιπὸν, ἄς ἔχη ὑπ' ὄφιν τὸν τὰ ἐξῆς:

Τὰ τελικὰ σύμφωνα τῶν συγκατασπέντων λέξεων, προφέρονται παχείας.

Στὴ δέξι τοῦ γράμματος Ε, κυρίως, καὶ τινῶν ἄλλων, ὅπου προφέρεται ὁ φθόγγος (L), ἀντικατεστάθη, ἀπεδόθη οὗτος διὰ τοῦ γράμματος L.

Πρὸς εὐχερεστέραν παρακολούθησιν τῶν γραφέντων, ἀναγράφεται, εἰς τὴν ἀρχὴν ἑκάστης παραγράφου ὁ αὖξων ἀριθμὸς τῆς ἀντιστοίχου ἐρωτήσεως τοῦ δοθέντος φυλλαδίου-ἐρωτηματολογίου, προηγουμένου τοῦ ἀριθμοῦ τῆς σελίδος εἰς ἣν εἶναι καταχωρημένη ἡ ἐρώτησις.

Τὰ ἐντὸς παρενδέσεως παρατιθέμενα ἀναγράφονται, διαβαφτικῶς πρὸς εὐχερεστέραν σύλληψιν τῆς ἐννοίας λέξεων ἢ προτάσεων ξενικῶν καὶ δυσνοήτων. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἀναγνώσας μετὰ προσοχῆς τὸ σχετικὸν ἐρωτη-
ματολόγιον καὶ ἐγκύκλιον ἐπαρουσιάσθην τὸ ἑσπέρας
τῆς 3-12-1969 καὶ ἀπὸ ὥρας 17.30' εἰς τὸ καφενεῖον
ὅπου συχναῖουν οἱ γέροντες τοῦ χωριοῦ.

Ὅλοι τους ἅπλοί, καλόκαρδοι, εὐδιάθετοι συζητοῦν
ἢ χαρτοπαίζουν. Μόλις ὅμως φθάσῃ ἡ ὥρα 20.00"
τὸ καφενεῖο ἔχει ἀδειάσει. Θὰ πᾶνε στὰ ἐπίτια των
νὰ κουβεντιάσουν μὲ τὴν οἰκογένειάν των καὶ κυρίως
μὲ τὰ ἑγγονάκια των, διὰ τὰ ὁποῖα καμαρώνουν ὑπε-
ρήφανοι.

Καθὼς ὁ διδάσκαλος διδὼν προοχί στὴ συζητή-
σιν καὶ προσφέρεται νὰ τοὺς κερᾷ κατὶ λαμβάνουν
ἐνεργώτερο μέρος ἐπὶ συζητήσιν καὶ γνωρίζοντας ὅτι
ὁ 25ετής διδάσκαλος δὲν γνωρίζει καὶ πολλὰ ἀπὸ τὴ
συζητήσιν ποῦ γίνεται, ἡ ὁποία, κυρίως, εἶναι μὴ ἀναπό-
λησις τῆς ζωῆς τοῦ παρελθόντος ἢ ἀφορὰ ζητήματα
τῆς γεωργικῆς των ζωῆς, προσφέρονται νὰ τοῦ δώσουν
κάθε πληροφορίαν, νὰ τὰ γνωρίσῃ ὅλα, καὶ ἀπαντοῦν
ὁλοπρόθυμα σὲ τυχόν ἐρωτήσεις.

Ἔτσι, εἰχά-εἰχά, ἐτρέφεται ἡ συζητήσιν εἰς τὴν
ζωὴν καὶ τίς συνήθειες, ποῦ εἶχαν εἰς τὸ χωρίον
Μπαρά, ὅπου κατῶκουν πρὶν ἀπὸ τὸ 1920. Μία
ὁμάδα γερόντων, ποῦ καταγόταν ἀπὸ τὴν Μπαρά, ἀφῆκα-
σα καὶ τὸ χαρτοπαίχιν, συζητεῖ διὰ νὰ μοῦ προσφέρῃ
κάθε πληροφορίαν καὶ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς κάθε ἐρω-
τήσιν μου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Με γνώμονα, πάντοτε, τὸ σχετικὸ ἐρωσηματολό-
γιον, προχωρεῖ ἡ συλλήψεις καὶ οἱ γέροι, σεβαστῆς
ἡλικίας ὅλοι, συλληπτῶν διὰ τὴν γράφην, σχετικῶς, ὁ δι-
δάσκαλος ἐπὶ τετράδιό του.

Οἱ πληροφοριοδότες μου, ὅλοι ἀναλφάβητοι,
εἶναι οἱ κάτωδι:

1) Βουλτεΐδης Κλεάνδης, γεννηθεὶς εἰς Μπά-
ραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ 1898.

2) Θεοχαρίδης Γεώργιος, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν,
Δυτικῆς Θράκης, τὸ 1901.

3) Θεοχαρίδης Εὐστράτιος τοῦ Ἀθανασίου,
γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης τὸ 1898.

4) Κυνηγόπουλος Χρῆστος, γεννηθεὶς εἰς Μπά-
ραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ 1908.

5) Μαργαριτίδης Λεωνταντῖνος, γεννηθεὶς εἰς Μπά-
ραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ 1901.

6) Τσομπανίδης Εὐάγγελος, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν,
Δυτικῆς Θράκης, τὸ 1898. Ἀπαντῶντες ἔξεπατριόθησαν τὸ 1923.

Τὸ χωριὸ μας, ἡ Μπάρα, μὲς ἔνε, τουρκικὰ
ὀνομάζονταν Γκιόλτζιουκ. Σήμερα εἶναι ἀκα-
τοίκητο. Ἦταν, ἀκριβῶς, δυτικὰ τοῦ σημερινοῦ χωρι-
οῦ Πεντάλοφος Ὁρεσιάνος, ἐν ἀπόστασι, περίπου,
5-6 χιλιομέτρων. Ἦσαν περίπου ἑκατὸ (100)
οἰκογένειαι, ὅλοι Ἕλληνες. Ἀπὸ τοῦ 1913-1915
οἱ Τούρκ' μι τ'ς Βουρχάρ' ὤρσαν τὰ βουνὰ
κι τοῦ χωριὸ ἐπὶ πάντων ἐπὶ γραμμῇ. Τὰ ἐπίγια
ἀπ' τοῦ χωριὸ ἔμειναν ἐπὶ τοῦ τουρκικοῦ μέρους (σημε-
ρινὸ μὲρ Ἑβρου) κι τὰ κτήματα τοῦ Βουλγαρικοῦ.

"Έτσι αναγκαστήκαμε νά πηγαίνουμε ετά γύρου χουριά νά δουλεύουμε, μισιακά, γιά νά μπορέσουμε νά ζήσουμε. Μετά τοῦ 1915 πήραμε, πάλι, τὰ παλιά χουράφια κι δουλεύαμε στοῦ χουριό.

(1. Α'. α'. 1). Στοῦ χουριό οὐ καθένας εἶχε τοῦ Κουρίτ (ἔκτασιν 50-200 στρεμμάτων). Σ' αὐτό ἐπέρναμε, εἶχαμε μέσα κι δάβουρ, κι τοῦ Τουρλούκ' (καμίνι) κι τοῦ Σαϊά (Στάνη). Ἐναν βαϊά εἶχαμε Ξεμακρα κι ἕναν κουντά στοῦ χουριό. Τοῦ χειμῶνα ἔβαζαμε τὰ πρόβατα στοῦ μακρινό βαϊά κι τούν Ἀϊ-Γιώργη στούν κουντινό, γιὰ τούν Ἀϊ-Γιώργη μᾶς ἔπιρνε ἡ Ἀνδία γιά νά μπορούμε νά ἀρμέσουμε κι νά κοιτάσουμε τὰ μικρά πρόβατα. Ὅπου μέρου ἀπ' τοῦ κουρί ἦταν ἀδούλιφ) τοῦ κι χερσας, τοῦ εἶχαμε γιά νά βοσκουμε τὰ πρόβατα.

(1. Α'. α'. 2) Κάδι κουρί τοῦ εἶχε ἕνας χουρικός κι τοῦ ἐκμεταλλεύονταν ὅπως ἡδίλι.

(1. Α'. α'. 3) Ὅταν οὐ πατέρας πάντρι(β)η ἕνα πιδίτ, κι τοῦ χουρνούση(χώριζε) νοικουκύρ', εἴκουθι ἕνα κουμμάτ' ἀναλόγους τὴν πιριουσία πού εἶχε κάδι μπαμπάς. Δέν περίμεναν τὰ πιδιά νά πιδάν' οὐ μπαμπάς κι νά πάρουν' χουράφια.

(2. β'. 1) Δέν καλλιεργούσαμε μόνου χουράφια, ἀλλὰ ἀσχολούμασταν κι μί τὴν κτηνοτροφία κι κάναμε Ξυλουκάρβουνα.

(2. β'. 2) Τυχῆτες δέν εἶχαμε στοῦ χουριό δικούς μας, σχεδόν, καδόλου. Εἶχαμε γύφτου γιδηρά, ἄλμπάντ' (πεταλωτῆ). Οἱ δικοὶ μας τυχῆτες ἦταν ἀραμπιεζήδεις, τ' ἀμάζια πού ἔκαμναν, ντουλγκέρδεις (κύστες),

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

A@HNΩN

τερτίδεις (ράφτηδες) κι κασάπηδεις, οἱ τυχνίτες ἀσχου-
λοῦνταν κι μὴ ἄλλεις δουλείες.

(2. γ'. 1, 2, 3) Τριφλικάδεις δὲν εἶχαμι.

(2. γ'. 4) Στὰ κτήματα δουλεύαμι ἔλλοι, οἱ κουγε-
νειακῶς. Οὐ ρισμέν' πού εἶχαν λιπτά ἐπὶ ρναν ξένους
στὰ χουράφια τ'ς. Κανένα τσιουρακούδ' ἐπὶ ρναν γιὰ
τὴ δουλειὰ τους. Τοῦ ευμφονοῦσαν μὴ ψουμί, φαί,
ρουχιεμό κι παράδεις μαζί.

Συνήδους τοὺς ἐργάδεις κι τὰ τσιράκια
τὰ παίρναμι Ἁϊ- Δημήτηρ κι Ἁϊ- Γιώργη, φθινόπον-
ρου κι Ἀνδία. Τοῦ καλουκαίρ' στοῦ θέρον παίρναμι
γυναικεις ἐπὶ τοῦ πλείστου.

(2. γ'. 5) Δούλοι δὲν ἐπὶ ρχαν στοῦ χουριό. Οἱ
χονδρικήκαρδεις (βοηθοὶ ἐργάτες), ἂν ἀρέσουνταν, κά-
δουνταν στοῦ ἀφεντικό νὰ δουλέψουν ἄμα ἡ θι λαν
ἐφ' ἑαυτῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(2 γ' 6αβ) Οἱ νέοι ἦσαν κουντὰ στοὺς χουνεῖς τους
κι ἐργάζουνταν. Ἦν ἦσαν κανέναν φουκαράς (πρω-
χός) μόνου ἱκεῖνους ἔδουσι τοῦ πιδίζ' ἔξου κι
δούλι(β)ι στὰ κτήματα ἄλλου. Ἐπὶ ριπι ὅμοις τοῦ
πιδί νὰ εἶναι πάνου ἀπού δικαπέντι χρονό.

Γιὰ νὰ μάδουν τυχνίτες δὲν τὰ ἔστειλναν καδόλου.

(3. δ'. 1) Ἰμείς ρίχναμι κουπριά στοῦ χουράφ'
διότι τὰ χῶματα ἦταν ἀδύνατα. Ὅποιους ἐρρχνι
κουπρίες στοῦ χουράφ' ἔβγαζι κι γένν'μα (σιτάρι).

Καλαμὰ δὲν ἀφήναμι, γιατί δὲν μπορούσαμε νὰ
βγάλουμε ἄχυρον οὔτε γιὰ τὰ Ἰῶα μας.

(3. δ'. 2) Ἰδῶ παρουσιάσκαν τὰ λιπάσματα ἀπού
τοῦ 1930 περίπου. Ἐφὶ ρναν δείγματα κι ἔβαζαν γιὰ
δουκιμέγ, ἀλλὰ οὐ κόσμους φονφούνταν κι δὲν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τὰ χρησιμοποιοῦσι καὶ τοὶ δουρεῖν, εἰς ἀρχές, τὰ
στέλναν γὰρ νὰ δοῦν τὴν ἀπόδοσ'.

(3. ε') Σιδερεῖνια ἄρουτρα ἐπῆρχαν οὐρισμένα κι
ετοῦ χουριό μας, ἀλλὰ συνήθως μὲ ξύλινα ὠργουναν.
Τὰ σιδερεῖνια ἰδῶ ἀρχίσαμε νὰ τὰ χρησιμοποιοῦμε.
Ἀπὸ τοῦ 1932 βυῆκαν οἱ πρῶτες μηχανές τῆς
διανομῆς (κρατικές μηχανές Υ.Ε.Β.) κι ξιχέρουναν
τὰ πρῶτα μέρη.

(3. ε' 2,3) (4. ε' 4,5) Οἱ μηχανές ἦσαν βιντυνακί-
ντες καὶ πετρίλιον μηχανές. Κατ' ἀρχάς εἶδαν τρακτέρ
κι μπατόζεις. Οἱ κουμπίνεις ἐμφανίστηκαν ἀπὸ
τοῦ 1955 κι ἐντεῦθεν. Τοῦ 1934-1935 βυῆκαν οἱ
μηχανές ἐπαρτικές, πλὴν ἐπέπρναν γραμμικό.

Τοῦ σιδερεῖνιου ἄρουτρο ἦταν μονόφτερο.

Τὰ δίφτερα ἦσαν κάνα δυο σ' ὅλον τοῦ χουριό.
Τὰ δίφτερα ἄρουτρα τὰ χρησιμοποιοῦσαν εἰς
πλάγιες γὰρ νὰ γυρῶν καλύτερα τοῦ χῶμα.

Μὲ τοῦ μονόφτερο ἔρριχναν τοῦ χῶμα κα-
πάκ', ε' ἕνα μέρος, γύρου, γύρου. Μὲ τοῦ δίφτερο
γυρνοῦσαν εἰς τὴν ἴδια αὐλακία κι πηγαῖναν ἀνέ-
φουρου κατῆφουρου. Τοῦ δίφτερο ἔπριπν νὰ τοῦ
τραβοῦν δυὸ τῆλ/γάρια, γιὰτὶ ἦταν βαρὺ. Χρησι-
μοποιοῦσαν ἄρουτρα 6 καὶ 8 νομίρου. Εἶχαν
δυὸ ρόδεις, μιά μεγάλη, πού πῆγινι μέσα εἰς αὐλα-
κία κι μιά μικρή, πού πῆγινι ἀπ' ἔξω. Τὰ σιδε-
ρεῖνια ἄρουτρα πηγαῖναν εἰς Ἀνδριανό (Ἀνδρια-
νούπολι) κι τὰ ἀγουράσαν. Μάλλον Γερμανικά
ἦσαν. Τοῦ ἕνα τοῦ ἀγουράσαν δυὸ χροῖες λίρες,
240 γρόσια.

Μηχανές δεσίματος τῶν σταχυῶν ἐμφανί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- στηκαν ἀπὸ τοῦ 1935.
- (4.6τ'.1-6) Τοῦ ξύλινου ἄρουτρου τὸκάναν μικροὶ ἐπιδεῖξοι. Τὸκάναν ἀπὸ μισιὰ (ῥῶ), χρησιμοποιοῦντας ἐπιπάρ', τεκεούρ' κι ἀρίδα.
- Ὅλοι ἔχῃμι τοῦ εἰδίου ὧνί. Τοῦ ὧνί ἦταν ἀκριβῶς ὅπως τὸ τοῦ σχήματος α τῆς σελίδος 5 τοῦ ἑρμηνευματολογίου.
- Τὸ σχῆμα τῆς βπάδης ἦταν κυλινδρικό, φτιαγμένο ἀπὸ κρανιά.
- (5.6τ'.7) Ἐργαλεία ποὺ χρησιμοποιοῦσαμε γιὰ νὰ κάνουμε ἢ νὰ διορθώνουμε τοῦ ἄρουτρου ἦσαν: Ξυλοφάι, ἐκεπάρ', πρίονι, ἀρίδα, Ξουμπιάρ'.
- (6.8α,β) Γιὰ τοῦ ὄργουμα χρησιμοποιοῦσαμε βόδια κι βουβάλια. Ἐπὶ τῆς σελίδος 6 τοῦ ἑρμηνευματολογίου.
- (6.9) Ὁ Ξυγὸν ἦταν ἀκριβῶς ὅπως τοῦ σχήματος α τῆς σελίδος 6 τοῦ ἑρμηνευματολογίου.
- (6.11) Ὁ Σιδηρὸν κῆκος, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν Ξυγὸν καὶ προσδένεται εἰς αὐτὸν τὸ ἄρωτρον λέγεται καί' ὀλῆς.
- (6.12) Ἐνα Ξῶον δὲν χρησιμοποιοῦσαμε γιὰ τοῦ ὄργουμα.
- (7.5'α) Οἱ ἄντρες οὐρῶναμι. Μόνου ὅταν πᾶναμι στοῦ στρατοῦ, τότε ὠρῶνουν δι γυναικες.
- (7.5'β1) Ὅταν ἦταν νὰ Ξέφουμε, τραβοῦσαμε κουντά τὰ βόδια, θήκουμε τοῦ Ξυγὸ κι φουνά-
σαμε κόσσι κι βάσαμε ὕστια τῆς Ξεύχλης κι τοῦ ἄρουτρου.
- (7.5'β2) Τὸ ἴδιο κάναμι κι στοῦ Ξεύξιμο μί τοῦ Ξύλι-
νου ἄρωτρο.
- (7.5'β3) Τὰ ἐχοινιά τὰ δέναμι στὰ Ξῶα θηλεία, ἀπὸ τὰ κέρατα κι ἱμεῖς πηγαίναμι, ὅπου κι τώρα,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἀπὸ πῖθον ἀπὸ τὰ Ἰῶα, τὰ ὁποῖα, μόνον τοῦ,
προχωροῦσαν μπροστὰ.

(8.4) Μὴ τοῦ ξύλινου ἄρουτρον οὐρῶναμι κατ'
εὐθείαν γραμμὴν, ὅπως δεικνύεται εἰς τὸ σχῆμα α
τῆς σελίδος 8. Μὴ τοῦ εἰδηρεῖνιου οὐρῶναμι
περιφερειακῶς, ὅπως δεικνύεται εἰς τὸ σχῆμα β, τῆς
σελίδος 8, τοῦ ἐρωτηματολογίου.

(8.5) Ἡ σπουρά γινόταν κατὰ ἐπουριές.

Μία σπουριά εἶχε πλάτους 5-7 μέτρα γιὰ νὰ φτάνῃ
τοῦ χερ', ὁ ὅπως, ἀντικρυστά κατὰ τὸ πέταμα.

Ἡ σπουριά, ἀφοῦ μετροῦσαν μὴ βήματα, χουρίζονταν
μὴ αὐλακία.

(8.6) Τὸ 1915-1916, ὅταν οἱ Τούρκοι μᾶς ἀφῆ-
ρεσαν τὰ Ἰῶα, τότε σπέρναμι ἐκάβουντας τὰ χου-
ράφια. Τοῦ πούλι ἔρουε ἕνα στρέμμα ἐκάβαμι.

8.7) Οὐρῶναμι σπέρνουντὰ ἐκιδούς, ἀτὰ-
λουντὰ κὶ μὴ τὴν ἐκιδουσία τοῦ χουραφίου.

Τὴν πρώτη φουρά, πρῶτον ὄρχουμα, οὐρῶναμι βαθιά
τοῦ χουράφ'. Τὴν δεύτερη φουρά, ἔχι πούλιν βαθιά.

(9.γ'1) Γιὰ τὴ σπουρά δημητριακῶν κάναμι
τρία οὐρῶματα. Τοῦ πρῶτου ὄρχουμα τοῦ κάνα-
μι Μάρτιου μὴ Ἀπρίλιου. Τοῦ δεύτερου τὸν
Αὐγούστου. Τοῦ τρίτου Σεπτέμβριου μὴ Οὐκτωβρίου
κὶ σπέρναμι μαΐ. Γιὰ τοῦ διτάρ', πρὶν ἀπὸ τοῦ τρί-
του ὄρχουμα, ρίχναμι τοῦ σπόρου κὶ κατόπιν
οὐρῶναμι.

Τοῦ πρῶτου ὄρχουμα τοῦ λέγαμι ναντὰ
(ξηρὸ ὄρχουμα), τοῦ δεύτερου ὄρχουμα γαλάγαμι
τοῦ ναντὰ. Τοῦ τρίτου ὄρχουμα τοῦ λέγαμι σπου-
ρά, ἔπειδὴ σπέρναμι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

(9.8'2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν κάναμι δύο οὐρχώματα.

(9.8'3) Ἀβάρτα τελείως δὲν ἀφήναμι, καμιά φουρά, τὰ χουράφια. Ἐνα χρόνου ἐπέρναμι καλαμπόκι, γιὰ νὰ ἑλαφρύνῃ τοῦ χουράφ' κι ἕνα εἰτάρ' ἢ κριδάρ'.

(9.8'4) Σήμιρα, ἐπειδὴς κὰν οὐ ἄλλους τοῦ λου-
χαριασμοῦ, ὅτι, ἂν οὐρχώσῃ μία φουρά, δά δώδ
30 δραχμές τοῦ στρέμμα, πουλλοί, πού δὲν ἔχουμι
τρακτέρ', ἐπέρνουμι μὴ ἕνα ὄρχωμα. Αὐτοὶ πού
ἔχουσι τρακτέρ' κάνουσι πουλλὰ οὐρχώματα. Δὲν συμφέρ-
τὰ πουλλὰ οὐρχώματα. Ὅσου πουλλὰ οὐρχώματα,
τόσου καλὰ εἶνι, ἀλλὰ δὲν μὰρ συμφέρ', γιὰτὶ τοῦ
εἰτάρ' εἶνι φθινό.

Σήμιρα πουλλοὶ λγ' οὐρχώνουσι μὴ 11(θ) γάρ,

ὅλα σχεδόν μὴ τρακτέρ' οὐρχώνουσι. Μὴ 11(θ) οὐρχώνουσι
τὸν συνήθως γιὰ μπουέτάν' κι γιὰ βαμπάκ'.

Γιὰ τοῦ εἰτάρ' οὐρχώνουσι ἀμέσως μετὰ τὸ δέρο,
τὸν Ἰούλιο καὶ δεῦτερο ὄρχωμα κάνουσι τὸν Ὀκτώ-
βριου. Μὴ τοῦ ὄρχουμα τοῦ Ὀκτωβρίου ἐπέρνουμι.

Γιὰ καλαμπόκια κι γιὰ βαμπάκ' οὐρχώνουσι τοῦ
Μάρτιου, κι τὸν Ἀπρίλιου κάνουσι τοῦ δευτέρου ὄρ-
χουμα κι ἐπέρνουμι ματὶ.

(9.8'5) Ὅταν εἶνι νὰ πᾶμι γιὰ σπουρά βάθουσι τοῦ
εἰτάρ' εἰ ἕνα τινικέ κι μὴ τοῦ χέρ' τοῦ ἐπέρνουμι.

Πάλι ἐβγαλὶ τοῦ εἰτάρ' αὐλό γι' αὐτό τοῦ
ἐπόρου, πρὶν τὸν ἐπείρουμα, τὸν πλέναμι μὴ γα-
λαδότητρα. Γιὰ νὰ πλύνουμι ἕνα σακκί, 100 κιλά,
βάδαμι 50 δράμια γαλαδότητρα. Διαλύαμι τὴ γαλα-
δότητρα εἰς νιρό κι πλέναμι, κατόπιν, τοῦ ἐπόρου.

Σήμιρα ἐπέρνουμι μὴ σπαρτικὲς μηχανᾶς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ὅλοι τοῦ χοιρίου. Ρίχνουμε εἰς ἓνα στρέμμα 11 κιλά
μὴ τοῦ νέου εὐσθημα τῆς σπάρτικῆς μηχανῆς.
(9.56) Τοῦ ἐνὶ τοῦ καθαρίσαι μὴ τὴν ξιάλ' (ἐπί-
μηκες ξύλο μὲ μιά μεταλλικὴ ζύστρα εἰς τὸ ἄκρον),
ἢ ξιαλοσίδερο. Τὴν ξιάλ' τὴν εἶχαμ κι γιὰ βουκέντρα
ματί.

(10.2) Στὰ χειμουνάδια σπαρέματα (εἰτάρ', κριδάρ',
εἰκαλ') δὲν κάναμ εὐάρνισμα. Στὰ ἀνοξιάτικα σπαρ-
εματα κάναμ εὐάρνισμα. Διβόλιεμα δὲν κάναμ. Κί
μὴ τίς μηχανές, εἴμερα, σπάνια κάνουμε διβόλιεμα.
Δὲν κάνουμε διβόλιεμα γιὰτι στοιχίζει (κοστίζει). Μόνουν
τοῦ εὐάρνισμα κάνουμε.

(10.3) Σκάβαμ μὴ τοῦ χερ' γιὰ νὰ σπείρουμε ἐκὸρ-
δα, κριμμύδια, κουκιά, ριβίδια, φαβόλια. Μὴ δυὸ σκαψί-
ματα σπέρναμ. Σκάβαμ μὴ τσιάπει. Ζουγράνει δὲν
χρησιμοποιοῦσαμ.

(11.6) Στυνίδους μοῦσε μας πηχάναμ νὰ σπείρουμε,
δὲν πέρναμ κανένα βουηδό.

(11.7) Τὰ δυνατότερα χουράφια τὰ χρησιμοποιοῦ-
οῦσαμ γιὰ νὰ σπέρνουμε ὑσπρια. Στὰ κοκκινουχώ-
ραφα κυρίως σπέρναμ ὕσπρια. Στὰ ὑπόλοιπα χου-
ράφια, εἰς δυνατότερα, ἔσπρναμ τοῦ εἰτάρ' κι
εἰς ἀδύνατα βρίζα (βρώμεις) καὶ εἰκαλ'.

Τὰ φαβόλια τὰ σπέρναμ ἐπὶ φουλιά, ἀνά
δύο-φια, μὴ τοῦ σκαπαράκ', ἀκολουθώντας τὴν
αὐλακίαν. Ὁμοίως κι τὰ ριβίδια κι τὰ κουκιά. Τῇ
φακῇ τῇ σπέρναμ πεταχτά κι τῇ (σ)βαρνούσαμ μὴ
τῇ (σ)βάρνα.

(11.8) Στὰ γιρότερα χουράφια σπέρναμ ρόβ'
(μπουρτωιάκ'). Τριφύλλι δὲν σπέρναμ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(11.9) Πατάεισ ἐπέρναμι κι ἐπέρνουμι ὅι πρα-
σιές.

(11.α1) Θιρίδαμι μὶ τοῦ σαγριμά (λελέκι) κί μὶ
τὴν παλαμαριά στοῦ χέρ'. Χρησιμοποιοῦσαμι ἀκριβῶς
τὸ δρεπάνι, τὸ τοῦ ἐχήματος θ τῆς βελίδος 12 τοῦ
ἐρωτηματολογίου.

(12.2) Τὰ χόρτα τότε μὲ σαγριμά θεριίδαμι. Σὴ-
μερα ἔχουμι τὴν κόσσα. Ἐδῶ, ὅταν ἦλθαμι, εἶδαμι
τὴν κόσσα.

(12.3) Ὁ σαγριμάς ἦταν ἴδιοι, δὲν εἶχι δόντια.
Πρίν νὰ πᾶμι νὰ κόψουμι χουρτάρ' ἀκουνοῦσαμι
ποὺλὶ τοῦ σαγριμά.

(12.4,13) Ἡ λαβὴ τοῦ σαγριμά ἦταν ἀπὸ ζύλου
φτιαγμέν'.

(12.5,13) Τοῦ σαγριμά τοῦ ἦσαν γύφτοι, ποὺ
ἦταν κι εἰδηράς τοῦ χωριοῦ. Τὴν παλαμαριά τὴν
παίρναμι ἀπὸ τὰ μαγιά. Τὴν κάτανι ἄλλοι τεχνίτες,
ἀπὸ τὰ χουριά τῆς Κουμουτινῆς.

(13.6) Τοῦ σιτάρ', τοῦ κριθάρ' τὰ θιρίδαμι. Τοῦ
ρῶθ' κι τὰ ριβίδια τὰ θιρίδωναμι.

(13.β1) Σὲ πέντε (5) πόντους πάνου ἀπὸ τοῦ
ἔδαφους θεριίδαμι, γιὰ χρειαζόμεσταν ἀχέρατα.
Τὰ ἀχέρατα ἦταν λιγοντὰ, ἐπεὶ δὲν ἔχαμι (ἐπέρναμε)
ποὺλὶ σιτάρια.

(13.β3) Μεῖς κάναμι τοῦ διματ'κὸ κι μετὰ βάδαμι
τὰ σιτάρια πάνου εἰς αὐτόν. Μι δύο τρεῖς χιριές
κάναμι ἓνα διμάτι. Στὸν ἔρου παίρναμι κι τὰ πιδιά
κί εἰς γυνάικει. Τὰ μεγάλα πιδιά κι οἱ γυνάικει
θεριδαν ὅπως κι ἐμεῖς.

(13.4) Δυὸ τρεῖς χιριές τοποθετοῦνται στοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

διματό κι κατόπιν τούν δέναμι. Όλα τὰ σταχνα
έβλιπαν πρὸς τὸ ἴδιο μέρος.

14(5) Τὰ σταχνα, πού είχαμι στού χέρ', τὰ λέγαμι
χιριές.

(14.81) Θιρίδαμι ἄντρες κι γυναίκες. Απου ἄλλα
χουριά δέν ἔρχουνταν νά διρίσουν στού χουριό.
Σήμυρα όλα τὰ διρίδουν δι κουμπίνεις.

(14.82) Στού δέρου επάνια παίρναμι μεροκαμα-
τιά. Όταν παίρναμι τούν πληρώναμι κι τούν δίναμι
κι φαγητό. Πηγαίναμι κι δανεικά. Πότι ἔρχουνταν δι
μῶς κι πότι ἡμεῖς πηγαίναμι εἰς δουλειά τῶν ἄλλων.

(14.3) Στὸν ἀριστερό χέρ', όταν διρίδαμι, φέρναμι
τοῦ παλαμά. Ἐπίσης βάζαμι βουνάρια, γιὰ νά μὴ που-
νῆν ἡ μέσ' κι εἰρική (μανέλλα) στού κιφάλ', γιὰ νά
μὴ μῶς καὶν οὐ ἄλλου.

15.4) Τὸ ἐπὶ τοῦ πού δά επέρναμι, τούν βγάδα-
μι Δι(φ)τέρα κι Τρίτ. Σαββατον δέν βγάδαμι,
γιατί τόχαμι εἰς κακό. Κι γιὰ τοῦ δέρου πέμπτ'
ἡ Δι(φ)τέρα κάναμι εἰφτέ.

(15.5) (Ἀκριβῶς καὶ σχετικὰ μὲ τὸ θεριεμό τρα-
χοῦδια δέν ἔτραχονδοῦσαν. Ἐτραχονδοῦσαν θμῶς ἄλ-
λα, γενικά εἰς κάθε ἔργασίαν. Διὰ τὸν λόγο αὐτὸν
ταῦτα δά παρατεθοῦν εἰς τέλος. Καὶ σχετικὸ πα-
ρατίδεται εἰς δύο κατωτέρω).

« Γιάννης δέριδι μαζί μὲ τὴν καλή του, σινουρί-
σινουρίσθηκαν, πιάσθηκαν - πιάσθηκαν στοῦ μπᾶς?
Κι ἂν μὴ διαβῆς Γιάννη, ἄλλη καλή δά πάρης κι ἂν
εἰς διάβου κι ἂν εἰς διάβου, Γιάννη μου, ἄλλουν
καλὸ δά πάρου... ».

(15.6) Καδι βράδυ, όταν σταματοῦσαμι τοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δέρου κάναμι σταυρό πανον σί ένα διματκό, που
τούν αφήναμι άδιτου. βάλαμι δύο χαριές σταυρουτά.

Όταν τελειώναμι τού δέρου, άπ' όλα τά
χουράφια, κάναμι τούν κρισεϊμά (δηλαδή εφάδαμι
ένα πουλί κι μι πιοντά χλιντούδαμι).

(15. δ'1) Τό δέσιμο τών διματιών τού κάναμι
άμέρους. Τού προύι πηγαίναμι κι κάναμι τά διμάτια
δημουνιές.

(16. δ'2) Τού διματκό τούν κάναμι άπού τού ίδιου
τού ειτάρ'.

(16.3) Μι τά διμάτια κάναμι τή δημουνιές. βάλα-
μι τά διμάτια σί κύκλον μι τά σταχνα πρόσ τό κέντρο
τού κύκλου. Σί μιά δημουνιά βάλαμι 200-300 διμά-
τια. Άν είχαμι δουλειά κάναμι μικρότερες δημουνιές,
τά ντακουρτζιάμα. Σί καδι ντακουρτζιόμ' βάλα-
μι 30-40 διμάτια.

(16. ε'1) Πατάτες παντού τήν Αϊλιά, κατά τίς
15 Φεβρουαρίου ή άρχαις Μαρτίου, επέρναμι.
Σί καδι φουλιά βάλαμι δυό-τρία κουμματακια.

(17.2) Τίς πατάτες τίς βγάλαμι μι τσάπα. Οί
τσάπες ήσαν όπως οί σημερινές.

(17. στ'1) Κατά τού χειμώνα δίναμι στά Ιωά
άχυρον κι άγρουχόρτα, που τά είχαμι ξηραμένα.

(17. στ'2) Ο γανός ξεδερίτετο μι τού σαυριμά.

(17. στ'3) Τού χόρτου, άφοῦ τού ξηραίναμι, τού
βάλαμι ή όζου, στίβα, ή μέσα στού σταύλον άδιτου.

(18. α'1) Ος καδένας είχι τού άλώντ'. Στού άλώντ'
βάλαμι τά διμάτια, που χρειάζομασταν γιά μιιάς
μέρας άλουνισμό.

(18. α'2, α'3) Στού άλώντ', που άλωνίδαμι, ημεί

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

λιχνίζαμι μί τούν αέρα.

(18.4) Ος καθένας εἶχι τού αλών'ε' ὅ'του στα χουράφια.

(18.19.5) Κάδι οἰκουγένεια εἶχι τού αλών'ε'ς.

(19.6) Ἀρχίζαμι τού αλώνισμα ἀρχῆς Αὐγούστου.

Ος αλωνισμός κρατοῦει ἕνα μήνα. Ὁλου τούν Αὐγούστου ἡ ἀρχῆς Σεπτεμβρίου αλωνίζαμι. Ος καθένας αλώνει ἀνάλογα μί τὰ γινήματα.

(19.7) Τού αλών' ἦταν χουματάλουου. Τού αλείφαμι μί κουκινόχουμα, γιά νά μὴ βγάλ' χρώματα.

Ἡμε τού μέρους ἦταν πλαγιά τού ἰουσιδώναμι.

Πρῶτα ζύναμι τὰ χουρτάρια. Ἐπειτα, μὴ τὴ σκούπα, τού καθαρίζαμι. Κατόπι, ἔρριχναμι κουπριά μί νιρό κί τού χρούδαμι μί τὴ σκούπα. Ἐν συνεχείᾳ ἔρ-

ριχναμι κί ἄχυρο, γιά νά μὴ σιγῶν' ἀμέσους ἡ κουπριά, πού βάδαμι.

(19.8) Τούν αἰλου χρόνου πάλι τού καθαρίζαμι μί τὴν τσιάπα τὰ χορτα, τὰ κόβαμι, τού χιμίζαμι τὶς λακκοῦβες κί τού αλείφαμι μί κουπριά κί ἄχυρον ξανά.

(19.9) Τού αλών' τού εσοιμάδαμι ὁποιαδήπουτι ἡμέρα.

(19.10) Τὰ διμάτια, πού πηγαίναμι στοῦ αλών', τὰ λύναμι κί βάδαμι, χιριέ-χιριέ, μὰ βειρά μί τὰ στάχνα πρὸς τού κέντρον, περιφερειακῶς. Ἐπειτα βάδαμι κί ἄλλης χιριέ, γύρου-γύρου (σὲ ὁμοκεντρικὸ κύκλο μὲ τὸν τῆς πρώτης βειράς) κί τὰ στάχνα ἦταν πρὸς τὴν περιφέρεια τοῦ κύκλου. Μόνον τὰ στάχνα τοῦ πρώτου ὁμοκεντρικοῦ κύκλου (ἔβλεπαν) πρὸς τὸ κέντρο.

(20.11) Ἀλυνίζαμι μί βόδια. Μικροί αλώνιζαν μί

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

άλουχα. Τὰ εχονία τὰ πύανα μίγ' ἀπὸ τὰ Ἰῶα
κὶ τὰ χυρνούεσσι γύρου-γύρου εἰς ἁλὸν μὴ εἰς ντουκά-
νεις μαδί.

(21.8) Οἱ ντουκάνεις ἦσαν δύο θανίδια μακριὰ 15-2
μέτρων καὶ συνολικοῦ πλάτους 70-80 ἑκατοστά. Ἀπὸ
τοῦ κάτω μέρους εἶχαν τὸ ντουκανόπιτρες. Τοῦ μπρο-
στινοῦ μέρους, τῆς ντουκάνης, ἦταν πρὸ θινύ. Τὶς
ντουκάνεις εἰς ἀγούραζαμι ἀπὸ τὴν πουλίζεια, τὴν
Ἀνδριανό. Τὰ ξύλα τῶν ἦσαν ἀπὸ πεύκου. Πουλλοῖοι
ποὺ εἶχαν γιὰ Ἰῶα, ἔβαλαν δύο ντουκάνεις μαδί
κὶ πέτρεις ἀπὸ πᾶνου γιὰ θάρους. Μόνου σιτάρ' ἄλου-
νίσαμι μὴ τὸς ντουκάνεις. Κουκιά, ριβίθια εἶχαμι λίγα
κὶ δὲν χρησιμοποιοῦσαμι ντουκάνεις. Μόνου ἂν εἶχα-
μι πολλὰ φασόλια.

(22.5) Μόλις ἔφυγα ἀρχίζαμι τ' ἐλυνισμὰ ἄλου-
γίσαμι μέσα εἰς τὸ ἄρει. Εἶχαμι καλονισμένα τὰ
διμάτια ὥστε νὰ τελεσθῇ ὁ ἐλυνισμὸς μέσα εἰς
μὰ μέρα. Τὴν ἄλλη μέρα βάλαμι ἄλλα διμάτια μὴ τοῦν
τρόπον ποὺ εἶπαμι.

(22.12) Ὅταν τὰ ἄλυνισμένα στήχια ἦσαν χουντρά,
χουντροκουμένα, εἶχαμι δικράν', νὰ τὰ χυρνούμῃ, μὴ
δύο τσιατάλια, ξύλινου. Ὅταν κόβουνταν κὶ γίνονταν
πρὸ ψιλά χρησιμοποιοῦσαμι τοῦ λυχνιτήρ' (τοῦ λυχ-
νιτήρ' ἦταν ὅπου τοῦ ἡμερινό δικράνι μὴ εἰς δια-
φουρά ὅτι μπρουντά εἶχι ἔξι δόντα).

Ἐπειὶ χρησιμοποιοῦσαμι τὰ δρυμόνια
(κόσκινά ἀπὸ δέρμα τρυπητό, καρφωμένα εἰς καθ-
νάκ'). Τὰ τωναρία τὰ ἔκαναν κὶ τὰ τρυπούσαν οἱ
γύφτοι. Τὰ κασνάκια (ξύλινα, κυλινδρικά πλάγια) εἰς
αγούραζαμι. Ἐπειὶ κἄναμι τοῦ σιτάρ', ἀκάδαρτον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ὅπου ἦταν, ἕνα ντιουέκ' (δωρό) σὲ θεῖ ἀνάλογη
 μὲ τὸ φύσημα τοῦ ἄερα.

(22.13) Τὰ ἄκουπα στάχυα, μὴ τοῦ λυχνητήρ,
 τ' ἔβαζαμὲ μέσα στοῦ ἁλὼν' μεχρι νὰ ἁλουνιστοῦν
 οὔλα.

(22.14) Γιά νὰ προχωροῦν τὰ Ἰωα χρησιμοποιοῦ-
 θαμὲ Θκέντρα μὴ καρφί στήν ἄκρη. Ἡ Θκέντρα εἶχε
 μᾶκρους 2-3 μέτρα. Οὐ ἁλουνιστὴ εἶχε, μαζίτ', ἕνα
 φκιάρ γιά νὰ μαζεύ' τὰ κόπρια κι νὰ μὴν λιρώνιστῃ
 οὐ καρπός.

(23.15) Ἁλουνίθαμὲ μιὰ στρώση στάχυα τὴν ἡμέρα.

(23.16) Τὰ ἁλουνισμένα στάχυα δὲν τὰ ἔχαμὲ κανέ-
 να ὄνομα, ἀλλὰ τοῦ γενοῦ, ποὺ κάναμὲ μὴ τὰ ἁλυν-
 νισμένα στάχυα καὶ ἦν νὰ γίνῃ τὸ λυχνημα, τὸν
 λεγαμὲ λαμνί.

ΔΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 (23.17) Καθὶ γουρρεῖ ἁλυνί μόνους τ' κι δὲν
 ἔπιρνε ἄλλον εἶδος ἁλυνιστῆ.

(23.18) Κι δι παππουδεῖς μαρ μὴ ντουκάνεις
 ἁλύνισαν.

(23.19) Δὲν βγάθαμὲ σιτάρ' μὴ κόπανον. Μόνον
 γιά φακέτ κι ριβίδια χρησιμοποιοῦθαμὲ κόπανον.
 Οὐ κῆπανους ἦταν ἕνα ξύλου μακρὺ 1-15 μέτρων
 κι λίγου καμπύλους, γιά νὰ μὴ χτυποῦμὲ τὰ χέρια μαρ.
 Τὸ χόνδρος του ἦταν τόσο, ὥστε νὰ τοὺν πιάνουμὲ
 μὴ τὰ χέρια.

(24.20) Κι στοῦ ἁλὼν' κι στήν αἰλὴ κουπανού-
 θαμὲ. Κυρίως στοῦ ἁλὼν'. Τοῦ κουπάνισμα τοῦ ἔκα-
 νι ὅποιους ἦταν εὐκαίρους. Καὶ ἡ γυναῖκα κι τὰ
 πιδιά, πολλὰς φουρέτ, κουπάνισαν.

(24.21) Τοῦ κουπάνισμα γινόταν κάτω δι καλά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ρό χῶμα. Κουπνίδαμι γιὰ νὰ βγάλουμε τὸν καρπὸ,
ὄχι γιὰ νὰ κάνουμε ἄχυρου.

(25.22) (Τραγούδι, ποὺ ἐτραγουδοῦσαν κατὰ τὸν
ἀλωνισμό, παρατίθενται εἰς τὸ τέλος).

(25.23) Ἀλουνιστικὴ μηχανὴ εἶδαμι γιὰ πρώτη φο-
ρὰ τὸ 1934. Δυὸ συνέταιροι ἀπὸ τὴν Κουμουτινή,
ὁ Κουπτσίδης μὴ ἔκιν ἄλλον, ἔφισαν Ἀλουνιστικὴ
μηχανή. Ἡ μηχανὴ δὲν εἶχε μπουρὶ νὰ πιτάν τοῦ ἄχυρου.
Μὴ εἰς ἀντικειμένου τοῦ πιτοῦδαμι πῖσου τοῦ ἄχυρου ἴμεϊτ.

(25.1) Τὰ ἀλωνισμένα στάχυα δὲν τὰ εἶχαμι κινέ-
να ξιχουριστὸ ὄνουμα. Τὰ ἀλωνισμένα στάχυα τὰ μα-
τέδαμι σουρὸ κι τοῦ σουρὸ αὐτὸν τὸν λέγαμι λαμνί.
Τοῦ σουρὸ τὸν κάναμι μὴ τὴν εἰς ἀντικειμένου (ἡ εἰς ἀντικειμένου ἀπου-
τελοῦνταν ἀπὸ ἕνα μαρμὰρὸν βύλου στὴν ἄκρη τοῦ
ὁποίου καρφώνουνταν σάνδια, βέ σάνδια τὸν ἄνδρου).
Αὐτοὶ σάνδια εἶχαν στὴν ἀντικειμένου. Στὸν σουρὸ μετὰ,
στοῦ λαμνί, εἶχαν τὴν ἀντικειμένου νὰ βάδουν ἕνα εἰς ἀντικειμένου
γιὰ νὰ φλάν (φυλάγη) τοῦ γαντήμα, νὰ εἶναι βαρὺ, νὰ μὴ
τοῦ κλέφουν!!

(26.2) Πρῶτα χρειμονοιοῦδαμι, γιὰ τοῦ λιχνισμα
τοῦ λιχνιστή.

(26.3) Ὅποιος τύχινι, ἀπὸ τὴν οἰκουγένεια, λιχνιστὴ.
Καὶ ἡ γυναῖκα κι τὰ πιδιά μπουρεῖ νὰ λιχνισάν.

(26.4) Ὅλα τὰ στάχυα ποὺ ἔμεναν στοῦ τέλους,
ἀλωνιστά, τὰ λέγαμι κότεαλα. Τὰ κότεαλα, τελευταῖα,
τὰ ματέδαμι κι τὰ ἀλουνίδαμι. Μάλιστα, ἂν ἦσαν λίγα
τὰ κότεαλα ἀπὸ τοῦ ἕνα εἰδους, βάδαμι κι κότεαλα
ἄλλου εἰδους. Αὐτὸ τοῦ μετῆμα, ποὺ πέραμι, τοῦ λέ-
γαμι « κρκ ἀμπάρ ».

(26.5) |. Κί στοῦ δεύτερου ἀλωνισμα τέσφαμι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τὰ Ἰωά ὅπου κι στοῦ πρώτου. Τὰ Ἰωά τὴ βάζαμι στοῦ
Τυγὸ κι μὴ ξύλου ἢ ἐλυεῖδα συνδέαμι τοῦ Τυγὸ μὴ
τῇ ντουκάνη.

(27.6) Μὴ τοῦ ντριμόν' (κόσκινυ) καθαρίζαμι τοῦ
σιτάρ' κι συνηδούεαμι νὰ τοῦ ρίχνουμι τοῦ προῦ
στοῦ ἄμπάρ. "Όταν εἶχαμι τοῦ θωρὸ τοῦ σιταρίου δὲν
τοῦ μαζεύαμι, ἀλλὰ περιμέναμι νὰ ἔλθῃ ὁ θούμπαρ
ἢ Δεκατιοστή (τοῦρκος ἐπάλληλος) καὶ μιτροῦδὶ τοῦ
σιτάρ' μὴ τοῦ σνίκ', σνίκι, (δοχεῖο σιδερέϊνιο, φέρων
τὴν τουρκικὴ θφραγίδα ἐπ' αὐτοῦ, χωρισηκόπητος 43/6)
ἑκάδων. Οἱ Τούρκοι ἔπιρναν τοῦ $\frac{1}{10}$ τῆς ποσότητος.

"Αν τοῦ σιτάρ' ἦταν λίγον, τότε, μιτροῦδὶ μὴ
τοῦν πάτον τοῦ σνίκιου. Ἐπὶ σάτους ἦταν μιὰ οὔκα.
Καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ποσότητα, πάλι, ἔπιρν τοῦ $\frac{1}{10}$.

(27.7) "Όταν ἐλάων τοῦ μέσσημα τοῦ βάζαμι
στὰ τρεῖς βάζα.

(27.8) Κατόπιν τοῦ πηχναμι κι τοῦ ἀδειάζαμι
στοῦ ἄμπάρ.

(29.2) Ἀκόμη δίναμι γιὰ τοῦν παπα «παπαδιάτ'κου»,
γιὰ τοῦν ἄγρουφύλακα «ἄγρουφυλακιάτ'κου», γιὰ τοῦ
σιδηρᾶ, τοῦ γύφτου «γυφτιάτ'κου».

(29.3) Τοῦ σιτάρ' τοῦ βάζαμι, μέσα στοῦ σπιτζ,
στοῦ ἄμπάρ. Τοῦ ἄμπάρ τοῦ εἶχαμι ναμονμένον
μὴ θανίδα. Κάτω στοῦ μπρονστινὸ μέρους εἶχε δύο-
τρία σурτάρια, ἀπὸ τὰ οὐπῶα χύνουνταν τοῦ σιτάρ'.

/30.5/ Οὐριωμέν' διάλιχν σπόρου. Τραβοῦσαν σά-
χνα, ἔκουβαν τὴν κουρφή κι τὴν ἄκρη κι ἔπιρναν
τοῦ μεσαίου σπιρὶ. Αὐτὸν τοῦ σπόρου τοῦν ἔπειρ-
ναν χουριεκά κι κατόπιν ἔσπειρναν ἀπ' αὐτὸν τοῦ
νέου σπόρου, πὸν μάζευαν. Μιτὰ ἀπὸ τὴν τρεῖς βάζα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

πέντε (4-5) χρόνια ξανά μάτι/θιαν άλλα στάχνα, έπικραν
του επιρρι μι τον τρόπον που έπαρι κι μάτι/θιαν
σπόρον πάλι. Απ' αυτόν του σπόρον έβειτρναν οθα
τά χουράφια.

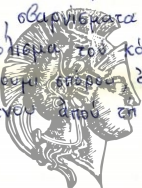
(30,6) Κάναμι και πλεκτή μι στάχνα, αλλά δεν
τά βάβαμι σκού έκόνισμα. Τά είχαμι για να στουλι-
ζουμι τα σπίατα.

Σ ή μι ρ α έχουμι πέντε (5) κουμπίνες
στού χουριό, τρείς (3) χορσοδετικές μηχανές, καμιά
πινηνταριά (50) ερακτέρ, δύο (2) σπαρτικές μηχανές,
τρείς (3) μηχανές, που καθαρίζουν σιτάρ'.

Ούργωματα, θειρνίσματα τα κάνουμι μι τού
τρακτέρ. Τού διβόλεμα του κάνουμι μι τού τρακτέρ
έπίσης. Δεν διαλέγου σπόρον, αλλά παίρνουμι κι σπόρ-
τουμι καθαρισμένον από τη μηχανή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

(30 α 1) « ΕΘΙΜΑ ΠΥΡΑΣ »

Τὴν πρώτη (1^η) Μαρτίου ἀνάβαμι φουτιά μι λίγα ἄχυρα, μέσα στὴν αὐλή, τοῦ προῦ' πάντου. Ὅταν ἀνάβαμι φουτιά λέγαμι ὅτι δά κάψουμι τοῦ Μάρτ'. Ἀκόμη λέγαμι ὅτι δά κάψουμι τοὺς φίλους κι τὰ φίδια.

Τὴν 9^η Μαρτίου, τὸν 'Ρί-Σαράντ', ἀνάβαμι πάλι φουτιά ἀπὸς συνήθεια, πού εἶχαμι.

Τὴ φουτιά τὴν ἀνάβαν τὰ πιδιά κυρίους μι ἄχυρου κι σκουπίδια καί. Σύρου ἀπὸς τ' φουτιά ἐπίζαν τὰ πιδιά! Ἐλῆξαν ὅτι δά κάψουν τὰ βαράκια.

Καὶ σήμερα ἀνάβουμι τὴν 1^η καὶ 9^η Μαρτίου γιὰ τοῦ ἀντέε' (συνήθεια).

Τὴν 25^η Μαρτίου ἀνάβαμι φουτιά γιὰ νὰ ἀκρόμασσι τὸν κροπὸν μι τὸν οὐπαῖον συννοκύν-
 ταν τὰ χουριά γιὰ νὰ κάψουν τὴν ἐπανάστασι τοῦ 1821.
 Τὴν ἡμέρα κάναμι πούλι καπνὸ, ἐνῶ τοῦ θράδ' μι-
 γάλ' φουτιά. Τοῦ ἔδιμος αὐτοῦ τοῦ πήραμι ἀπὸς
 τοὺς μουσικοὺς οὔργανουτέε'.

Τὰ κατωτέρω τραγούδια ἔδωθσαν ἀπὸ:

- α) τὴν Μπεδριγιαννίδου Φωτεινὴ τοῦ Βασιλείου, γεννηθεῖσαν εἰς τὸ χωρίον Μπάρα τὸ 1884
- β) τὸν Τσομπανίδην Εὐάγγελον, γεννηθέντα εἰς τὸ χωρίον Μπάρα τὸ ἔτος 1898.

« Μαῦρο μου χελιδόνι ἀπὸ τὴ ἀραπιά κι ἄσπρο μου περιστέρι ἀπὸ τὸν τόπο μου, ψηλά-ψηλά πετάει καὶ, καὶ χαμπηλά πηγαίνει. Χαμπηλών' τὰ φτερούδιατ' νὰ βγάλῃ ἕνα φτερούδι γιὰ νὰ τὸ κἀνῃ

ΤΥΡΟΣ

-P-

ΕΘΙΜΑ

Τὸ πρῶτον (1) ἡ πόλις ἀνέστη φαντα
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων

Τὸ δεύτερον (2) ἡ πόλις ἀνέστη φαντα
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων

Τὸ τρίτον (3) ἡ πόλις ἀνέστη φαντα
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ τέταρτον (4) ἡ πόλις ἀνέστη φαντα
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων

Τὸ πέμπτον (5) ἡ πόλις ἀνέστη φαντα
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων
ἐν τῇ ἑκτῇ πρὸς τὸν πρῶτον, πάντων

πέννα, νά γράφω ἕνα γράμμα, νά στείλω τὴν ἀγάπη μου,
νά μὴ μὲ καρτερῇ. Καὶ μένα μὲ παντρεύουν καὶ μὴ
προξενοῦν. Μὲ δίνουν φραγκοπούλα, μαῖετρα πιδερά,
ὅταν κινήσουν νά ἔρδουν χιόνια καὶ βροχὲς καὶ ὅταν
χυρίσω πῶς, ἥλιος καὶ ξαβτεριά καὶ στὴν ἀγάπη δέν
δὰ πᾶω πιά. Καὶ κείνη ἡ κακομοῖρα δὰ μὴ καρτεράῃ.

« Φεγγάρι μου λαμπρό, λαμπρό, ποῦ φέγγεις καὶ
παένεις μήπως εἶδες τὴν ἀγάπη μου σὲ τί τραπέζι
κάθεται, ποιοῦν ἡράκια τὸν κερνοῦν καὶ τὰ
δικὰ μας στέκουν, ποιοῦν ματάκια τὸν κοιτοῦν
καὶ τὰ δικὰ μου κλαῖνε. Χρόνια πολλά στὴν ξενιτεία
καὶ χυρίσμο δέν ἔχει καὶ τὸν Θεό παρακαλῶ νά ἔν'
ἕνα δύνταγμα καὶ μιά καρδιά δεινὴ, νά πᾶω στὴν ἀγά-
πη μου, χρόνια ποῦ δέν εἶδα ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

« Πότε νά ἔρδῃ ἀνδρὶς τὸ Μάϊο τὸ καλοκαίρι
ποῦ ἀνδρῖτουν τὰ κλάδια καὶ ὅλα τὰ λουλούδια,
ἀνδρῖδε καὶ ἡ γῶ καρδούλα μου νά πᾶω νά πολε-
μήσω, νά πάρω δίπλα τὰ χωριά καὶ τὰ κλεφτοχώ-
ρια καὶ ὅλα τὰ βουνά, νά κόψω Τούρκοι ἄπειροι,
βουλγάρους, ἡλικιωμένοι, γιὰ νά κερδίσω τὴν πατρί-
δα μου τὴν ἀχρησμένη Ἑλλάδα ».

« Κωνσταντῇ, γκιτὶ Κωνσταντῇ, Κουβταντῇ δὰ πᾶν νά
μεταλάβῃ, μὲ εἴλογο ματαλαβιά, μὲ τὸ μούντρακι
ἀνείδωρο δὰ πάρῃ. Παάνει καὶ βρίσκει τὴ μάνα
τοῦ ψάρια νά τηγανίῃ. Κουβταντῇ, γκιτὶ Κουβταντῇ,
Τούρκος δὰ πάρῃ τὴν βασιλοῦνη κι ἀντὶ δὰ βροῦν
τὰ ψάρια, ἀπ' τὸ τηγάνι, Τούρκος τότε δὰ πάρῃ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ντ' βασιλεύουη >>.

«'Αντὰ ἦμαν παλληκάρι, δῶδικα χρονῶν, Γενίτσαρης
μέ πῆρε γιὰ τὸν πόλεμο, νὰ μάδω τὸ δοξάρι καὶ τὸν
πόλεμο κι ὅδ' δοξάρι μάδω κι ὅδε πόλεμο. Διαῖτρα
μαρὶ μάννημι καὶ βεριάνιδα, πολὺν τόπο κι ἂν ἴδια,
πολὺν κι ἂν διαῖτρα εἰς τῆς Μοριάς τὸ κάστρο-κάστ-
ρο δὲν ἴδια. Τούρκος τὸ πολεμοῦσε χρόνια δώδεκα,
Ρωμιὸς τὸ πολεμάει μῆνες δεκαοκτώ >>.

« Λάλησε κούκεμ' ἄλλησε νύχτα μέ τὸ φεγγάρι καὶ
εἰς λαλήσω τί νὰ πῶ καὶ τί νὰ λοιοῦσω. Νεῖλη
κώστας βγήκε ἐπάνω στα χερσιά, ἐπάνω στα κορφοβού-
νια. Μαῖωνει παιδιὰ ὅλο ρωμιά παιδιὰ, ρωμαῖκα κι
Ἁρβανίτ'κα. Τάμασε καὶ τὰ ὀρμήνευσε τὰ λείει καὶ
τὰ ὀρμήνευσε. Ἄν θέλετε τὴν τέχνη μου κι ἂν θέλετε
τὴν κλεψιά μου τὸν Μάη τὸν μῆνα κραδί νὰ μὴν πί-
νετε, ὕπνο νὰ μὴν κοιμάστε, ὁ ὕπνος εἶναι ἀδανά-
τος καὶ τὸ κραδί ξεπλάνια >>.

« Δώδικα εὐτωνάκια ὑποφάεισανε στὴν Πόλι γιὰ νὰ
πάνουν νὰ πουληθήσουνε. Στὴ σκάλα μ' ὀδανέβουνε
κακιὰ φουρτούνα βραῖς' κι δέλει νὰ τίς χάση, βουή-
δα Παναγιά μου, βουήδα νὰ μᾶς γλυτώσης ὅσους καν-
τήλεις ἔχεις δὰ εἰς χρυσώσουνι. Βουήδα Σὺ Χριστέ
μου, νὰ μᾶς γλυτώσης, ὅσους καντήλεις ἔχεις δὰ τίς
ἀσημώσουνι. Δὲν κλαίου τοῦ καράβι, δὲν κλαίου τὰ
πανιά, μόν' κλαίου τοῦν καπιτάνιου εἴσιον παλληκάρι >>.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

[Ἀραπατζῆς Μόσχος,
 διδάσκαλος, Ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἐγένετο
 ἀπὸ 3-12-1969 ἕως 18-12-1969. -]

← Givim

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ευχαριστῶ, ἐκείνος δι' ὅρμητα
 πρὸς τὴν ἀπόφασιν. -

Givim

(1,3) Ὀνοματεπώνυμον πληροφοριοδοτῶν:

- 1) Βουλτσίδης Κλεάνδης, γεωργός, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ ἔτος 1898.
- 2) Θεοχαρίδης Γεώργιος, γεωργός, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ ἔτος 1901.
- 3) Θεοχαρίδης Εὐστράτιος, τοῦ Ἀθανασίου, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ ἔτος 1898.
- 4) Κυνηγόπουλος Χρῆστος, γεωργός, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ ἔτος 1908.
- 5) Μαργαριτίδης Κωνσταντῖνος, γεωργός, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ ἔτος 1901.
- 6) Τσομπανίδης Εὐάγγελος, γεωργός, γεννηθεὶς εἰς Μπάραν, Δυτικῆς Θράκης, τὸ ἔτος 1898.
- 7) Μπεζιρανίδου Φωτεινὴ τοῦ Βασιλείου, γεννηθεῖσα εἰς τὸ χωρίον Μπάρα, τὸ ἔτος 1898. —

Ἄπαντες κάτοικοι χωρίου Σπηλαίου
Ὁρεστιάδος, Ν. Ἑβρου.